

Austurland og Vesterålen í Norður-Noregi vinna saman að menningarmálum

Jaðarinn er hin nýja miðja

Í deiglu jaðarlista á Eiðum Svanur Vilbergsson, Maja Bugge, Katrina Eponile Strom, Asle Pettersen, Stefán Benedikt Vilhelmsson og Halldóra Malín Pétursdóttir. — Ljósmynd/Erik Bugge

Gefa ber ungu listafólki tækifæri til að kynna sköpun sína á heimaslóðum. Signý Ormarsdóttir menningarfulltrúi ræddi við **Steinunni Ásmundsdóttur** um samstarfið við Vesterålen.

Árið 2002 var fyrst bryddað upp á hugmyndinni um menningartengt samstarf milli Austurlands og Vesterålen í Norður-Noregi.

Signý Ormarsdóttir, starfsmaður Menningarráðs Austurlands, segir að strax í upphafi hafi þótt ljóst að vilji væri til samstarfs. "Þetta var góður kostur vegna þess að öll sveitarfélögin á Austurlandi hafa með sér formlegt menningarsamstarf og geta því virkað út á við sem ein heild," segir Signý. "Þá er margt líkt með okkar fjórðungi og Vesterålen, sem er eyjaklasi norðan við Lófóten nyrst í Noregi. Þar hefur verið hlúð mjög að menningarmálum og leitað út á við eftir samstarfi. Atvinnuvegir þar eru áþekkir okkar, þar er langt á milli staða og unga fólkið flytur í burtu og kemur oft á tíðum ekki aftur. Eitt af því sem menningarsamstarf getur gert er að fá unga fólkið heim til verkefna eða veru og það er einn helsti tilgangur samstarfs okkar."

Signý segir markmiðið vera að koma af stað samstarfsverkefnum, tengja saman listamenn og félagasamtök á báðum stöðum með samstarf í huga, ásamt tengingu milli menningarfulltrúa sveitarfélaga beggja svæða. Árið 2006 er svo ætlunin að koma á samstarfi við þriðja landið í Evrópu.

Listafólk hrist saman í sköpun

"Verkefnið snýst fyrst og fremst um að við lærum hvert af öðru, miðlum reynslu og þekkingu og ráðumst svo í ákveðin verkefni."

Signý segir verkefnið í samstarfinu mismunandi. Hún nefnir sem dæmi verkefni með golfstraumslöndunum Mexíkó, Gvatemala og Íslandi, norskir listamenn hafi komið austur og tekið þátt í menningarviðburðum af ýmsu tagi, s.s. Norskum dögum og L-Unga, listahátíð ungs fólks á Seyðisfirði, tónleikum, myndlistarsýningum o.fl. Þá bjóðist norskum listamönnum að sækja um styrk til að dvelja í Skriðuklaustri við sköpun sína og eru tveir styrkir veittir árlega. Til standi að bjóða austfirskum

listamönnum hið sama í vor. Þá hefur íslenskur sagnamaður farið út til að miðla af íslenskum sagnaarfi. Samstarfið tengist öllum sviðum lista og sé mjög margvíslegt.

"Fram að þessu er sýnilegasta verkefnið það sem unnið var með ungu listafólki og þar er árangurinn þegar markverður," segir Signý. Ákveðið var að hrinda af stað verkefni þar sem sex (þrír frá hvoru landi) listamenn búsettir fjarri heimahögum ynnu að listsköpun og sýndu afraksturinn á netaverkstæði í Sigridfjord í Vesterålen, áþekktum stað og lítið sjávarpláss á Austurlandi. "Þau fengu mikla athygli og augljóst að bæði yfirvöld og almenningur í Norður-Noregi er farinn að líta meira á menninguna sem tækifæri í atvinnu- og verðmætasköpun en áður var.

Þar er 20 ára þrotlaust starf að skila sér. Við endurtókum verkefnið hér á Íslandi nú í sumar á Eiðum og tókst mjög vel og verkefnið hefur undið upp á sig."

Rýnt í menningararfinn

Signý segir að verkefni í Vesterålen sem kallast Tilbagestrømmet, eða Bakstreymi, sé sérlega athyglisvert, en þar er ungu listafólki gert kleift að sækja um styrki til að vinna að verkefnum í heimahögum. Hugmyndin hafi þótt nokkuð galin í upphafi, en sé í raun það sem er einna kröftugast í norska starfinu. Nú þegar sé hugmyndin farin að skolast upp á austfirsku strönd og til sé samstarf listafólks af Fljótshéraði sem kallast Börnin heim og komi með árlega viðburði í Egilsstaði. "Því virðist sem sú óformlega umræða sem farin er af stað skapi grundvöll til að unga fólkið geri sig sýnilegra og uppgötvi að það tilheyri samfélaginu og að við viljum eiga eitthvað í þeim, þó svo að það sé í námi annars staðar. Mér hefur alla tíð þótt frábært að vinna með ungu fólki og finn svo mikið kraftinn sem er í krökkunum og hvað þau eru í raun og veru glöð að mönnum finnist eitthvað til þess koma sem þau vinna að. Ég geri engar kröfur um að unga fólkið flytji á heimaslóðir og ber fulla virðingu fyrir þeim sem fara og koma ekki aftur eða ekki fyrr en eftir langan tíma. Ég tel nauðsynlegt að fólk fari í burtu til að viðá sér þekkingu. En að þau tilheyri okkur og leyfi okkur að njóta sköpunar sinnar er mikilvægt."

Af verkefnum framundan má nefna að í lok september verður haldin ráðstefna á Egilsstöðum undir yfirskriftinni Gróður fortíðar - gróði framtíðar og er hún fjármögnuð af Nordisk Kulturråd. Fyrirlesarar verða frá Vesterålen, Austurlandi og víðar af Íslandi. Þar á að gaumgæfa menningararf Íslendinga og Norðmanna og hvernig unnt sé að nýta hann í menningu samtímans.

Signý segir áherslu verða lagða á tónlistarsamstarf við Vesterålen á næstunni. Hugmyndirnar séu mýmargar, sumar tímabærar en aðrar þurfi að dafna frekar. "Ég hef ekki væntingar um stór verkefni sem fá athygli á heimsvísu, heldur vil ég miklu fremur sjá ferðalög ungmennanna okkar, þess vegna rokkhljómsveita, á milli staða og landa til að deila reynslu og upplifun. Mér er norrænt samstarf kært og vil að við fáum tengingu til að skynja betur af hvaða rót við sprettum og hversu ótrúlega lík við erum."

www.vestreg.no/kultur

Samstarf allra sveitarfélaganna í heilum landsfjórðungi skiptir sköpum

Menningarstarf á Austurlandi tvíefl

Signý Ormarsdóttir

SÉRSTAKUR menningarfulltrúi hefur nú starfað fyrir Austurland frá 1. janúar sl. Bakhjarl fulltrúans er Menningarráð Austurlands, sem er sjálfstætt starfandi ráð sveitarfélaganna í fjórðungnum.

Það var sett á stofn í kjölfar samnings um sameiginlega stefnu í menningarmálum og gerði samning við ráðuneyti menntamála um fjárframlag til menningarmála í fjórðungnum. Nemur það 25 milljónum árlega í þrjú ár og skuldbinda sveitarfélögin sig á móti til að leggja í málaflokkinn a.m.k. jafnmikið fé árlega.

Meðal fyrstu verka menningarfulltrúans, Signýjar Ormarsdóttur, var að undirbúa ráðstöfum 17 milljóna króna til verkefna á Austurlandi. Eins og áður hefur komið fram deildist sú upphæð til 42 menningarverkefna og má þar nefna að Óperustúdíó Austurlands fékk 2,5 milljónir, Kjarvalsstofa á

Borgarfirði eystra fékk 500 þúsund og Jazzhátíð Egilsstaða 450 þúsund krónur

5,5 milljónir af framlagi ríkisins fara í þjónustusamning, sem felur í sér laun menningarfulltrúans og rekstur starfsstöðvar. Þeim 2,5 milljónum sem eftir standa, mun, auk fjármagns sem aflað verður í aðra sjóði, verða úthlutað til menningarverkefna í október nk.

Við teljum okkur í fararbroddi

Ætla má að starf menningarfulltrúa í heilum landsfjórðungi sé óhemju viðamikilið, auk þess að vera nýtt og ómótað. Hvernig gengur Signýju að festa hendur á embættinu?

"Ég byrjaði á að gera starfsáætlun," segir hún, "en það er mitt hlutverk að miklu leyti að móta þetta starf. Hingað til hef ég svo verið að setja mig inn í ýmislegt sem við kemur starfinu, eins og að lesa skýrslur og annað. Þetta er fyrst og fremst þróunarstarf í menningarmálum, efling samstarfs innan fjórðungs, verkefnastjórnun og fagleg ráðgjöf. Auk þess annast ég daglega umsýslu vegna starfsemi Menningarráðs Austurlands."

Signý segist hafa miklar væntingar til starfsins og vera full bjartsýni um að mikið geti áunnist. "Í fyrsta lagi er spennandi að svo stór landshluti skuli hafa ákveðið að vinna sameiginlega að menningu. Hér er mjög margt sem má efla til muna, þó fyrir sé gott starf. Ég myndi til dæmis vilja sjá að við nýttum okkur meira menningarviðburði hvert

annars. Þá er hér mikið að gerast í menningartengdri ferðaþjónustu og menningu almennt og þar teljum við okkur vera í fararbroddi á landsvísu. Menningarstarf ungs fólks, samstarf menningarmiðstöðva og nýsköpun, svo sem Kjarvalsstofa, Þórbergssetur og Tryggvasafn, eru allt hlutir sem mér ber að fylgja eftir." Signý er vel kunnur fatahönnuður og tískumógúll til margra ára. Hún er ekki síst þekkt fyrir hönnun úr hreindýraleðri. Hvers vegna söðlaði hún um?

Hönnunin verður að aukabúgrein

"Mér þótti afar merkilegt þegar sveitarfélögin ákváðu öll að vinna saman og þessi samningur var gerður við ráðuneytið. Ég afréð að kynna mér undirbúning verkefnisins og þegar ég sá hversu vel hann var úr garði gerður, varð ég enn áhugasamari og sótti um starfið. Ég er hins vegar ekki hætt í fatahönnun og ætla framvegis að leyfa listamanninum í mér sjálfri að njóta sín meira heldur en verið hefur í fjöldaframleiðslu. Ætla að vinna við hönnunina meira sem listamaður. Líklega mest samt á sunnudögum!"

Signý er fædd árið 1960 á Egilsstöðum. Hún varð stúdent frá Flensborg í Hafnarfirði árið 1981 og útskrifaðist frá textíildeild Kennaraháskólans 1985. Hún bjó í 4 ár í Grindavík og kenndi þar, en fór svo ásamt fjölskyldu sinni til Danmerkur til náms í fatahönnun og sinnti auk þess kennslu. Eftir fimm ár komu þau heim og hefur Signý sl. 7 ár búið á Egilsstöðum og starfað sem fatahönnuður og kennari, ásamt því að vera skólameistari Hússtjórnarskólans á Hallormsstað um skeið.